

ЧУДОМИР ПАМЕТНИК

chitanka.info

Туй било, онуй било, ама интелigent човек е кметът на село Крива слива, инициатор човек — не ще приказки! Сушилня за сливи, кай, ще направя, и я направи да си суши жена му чергите в нея; яма за смет и умрели котки ще изкопая, кай, изкопа я човекът, за да падат живите нощно време. Каквото намисли — прави го!

По едно време, като му бръмна: паметник, та паметник! Признателност, кай, трябва, почит и уважение към тия, гдето си проливаха кръвта за отечеството! Можеш ли да му възразиш? От общинския бюджет отдели нещо, вечеринки, представления, волни помощи, даде кой крина царица, кой ръж или парче сланина, а баба Дойка — нали и двамата й синове загинаха — цяла бяла меджидия подари, дето й я беше дал едно време хаджи поп Койо, кога му целуна ръка като млада булка. Прави-струва кметът, значи, с лесничея и от общинската гора можаха да откачат 50–60 кубика материал за целта и, кажи-речи, събраха се доста парици. Като се събраха и като усетиха каква е работата, че като запристигаха едни рунтави майстори на паметници, едни широкогачести каменари — скулптори ли им думат, безскулптори ли, — изпоплашиха кучетата и за една неделя докапчиха виното на селото за бог да прости падналите герои.

Един ден кметът обяви търга. Пообадиха се тук-там някои и даскалчето помърка, че тъй не ставало, че не било редно и законно и че трябвало да знаят и да разрешат големците от София, ама изниско се обаждаха все, да ги не чуе някой. Тайна опозиция един вид. Смее ли някой да излезе на кмета насреща? Държи ли му?

Обяви се търгът, значи, поръчват вино рошавите майстори и хем черпят, хем наддават. Един слезе, да речем, долу под девиза, другият се спусне още по-надолу, а пък третият взе, че се намъкна с кмета заедно съвсем надолу — чак в зимника на кръчмата. И нали бил като него и ловец, и рибар — взе търга като нищо, постоя още един-два дена и се изгуби. Най-напред казваха, че паметникът щял да е от мрамор, после казаха, че от бял врачански камък щял да бъде, и най-после се разбра, че целият ще е от цимент и ще представлява войник. Най-отдолу, значи, две-три стъпала, после нещо четвъртито като сандък, на страните на който ще се напишат имената на убитите, и отгоре войник с пушка да пази и тях, и нас от външни и вътрешни врагове.

Мина се не мина месец, ето ти, рошавият майстор пристигна с няколко коли сандъци, камънаци и инструменти. Запретна се с няколко

работници и дорде се усетим, струпаха го като панаирджийска барака на бърза ръка пред общината.

Събра се цяло село да гледа. Един не харесва войника, че бил с криви крака, друг — че главата му била голяма като на Боня Бялмуस्ताка, трети на пушката намери грешка, че била тънка като евзалийка; дядо Насьо Нищелката се докачи пък, че пропуснали да пишат името на брат му, и си искаше назад подарената крина ръж.

Само Руси Кършулят нищо не рече човекът. Той пък си е жив и здрав и се върна от пленничество из Гърция още преди да поръчат паметника, ама понеже го водели за умрял в общинските тефтери и му правили домашните помен — писали и него при умрелите.

— Човешки магарии — викаше Руси, — случват се! Само господ не греша. Нека си седи името ми там! Какво има? Нали в края на краищата няма да побия кол на земята? И аз ще умра. Нека ме има при другарите!

Осветихме си, както му е ред, една неделя паметника, пореваха жените, почерпиха се мъжете и всяко чудо за три дни.

Дойде есента, мина зимата, през лятото — насам-натам по работа из полето — кой ти поглежда паметник и кому на ум за него! От време на време някое малаче ще се почеше на него и ще го пооцапа или дечурлигата ще се покатерят по стъпалата да се подписват с ножчета за спомен и — толкоз. Кога се прибрахме към Димитровден в кръчмите пак, забелязахме, че ушите на войника окапали и на пушката му половината я няма. Цимент нали е — дъжд го прал, вятър го брулил — развалил се.

— Ще му окапят ушите — викат някои, — разбира се, малко ли студ беше зимъс, а човекът тъй си прекара зимата без качулка!

— Хайде ушите от студа, ами пушката?

— За пушката е лесно — обади се кметовият син. — Тейко каза, че ще му тури истинска, оная старата бердана, дето е в общината.

И нали е интеллигент кметът и инициатор, както каза син му, тъй и стана. Очукаха останалото парче, пробиха с длето една дупка на ръката на войника и му намъкнаха берданата. А пък инак, да речеш, му прилича, пущината! По-истински изглежда и като че ли е бил и пребил с нея от мобилизацията досега. Само че се обърка редът и дисциплината в общината и нощният пазач Кольо Панкин щеше насмалко да си подаде оставката.

— Не стига — дума, — дето не са ми платили пет месеца, не стига, дето ми не ушиват форма, а и една пушка имах — и нея ми взеха. Че аз нощен пазач ли съм, или свинар, та със сопа да ходя из селото?

Но кметът пак разреши въпроса. Издаде заповед: денем общинската пушка да я държи при нозе войникът от паметника, а нощем да я взема Кольо Панкин и да пази с нея.

То колко го разреши, ний си знаем, ама можеш ли да възразиш? Стиска ли ти?

Измъкне Кольо вечер пушката от ръката на войника, пообиколи тук-там, дорде затворят кръчмите, след това кривне по дола нагоре, извика до Големия камък, уж че се кара на някого, намъкне се след това на пръсти у тях, окачи я на водника и легне, та се на-а-аспи като буба в чергите. Той обезоръжен, значи, войникът от паметника, и той без пушка, и ний тъй сме си останали на произволие и няма кой да ни пази нощно време ни от външни, ни от вътрешни врагове.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.